

I Informe sobre la situació de les biblioteques escolars

**Dades del grau d'implementació dels projectes d'innovació de biblioteca escolar
"punedu" 2005-2008**

Setembre 2010

Departament d'Educació

Els continguts d'aquesta publicació estan subjectes a una llicència de Reconeixement-No comercial Compartir 3.0 de Creative Commons. Se'n permet còpia, distribució i comunicació pública sense ús comercial, sempre que se'n citi l'autoria i la distribució de les possibles obres derivades es faci amb una llicència igual a la que regula l'obra original.

La llicència completa es pot consultar a:

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/es/deed.ca>

Índex

1. Introducció.....	4
2. Objectius de l'estudi	4
3. Procés de recollida d'informació.....	5
4. Àmbit de la consulta	5
5. Estudi de la mostra.....	8
6. Anàlisi de resultats	11
7. Conclusions.....	17

1. Introducció

L'objectiu d'aquest estudi és fer conèixer unes primeres dades sobre la situació actual de les biblioteques escolars dels centres educatius, que van obtenir un projecte del Programa biblioteca escolar "puntedu" durant el període 2005-2008.

L'any 2005 el Departament d'Educació va crear, en el marc de la innovació educativa, el Programa biblioteca escolar "punedu", un espai de coneixement i aprenentatge, per dotar als centres educatius interessats dels recursos necessaris per impulsar i/o consolidar, segons els casos, el funcionament de la biblioteca escolar com un recurs adreçat a tota la comunitat educativa, integrat en el projecte educatiu de centre, que dona suport al desenvolupament del currículum, que promou l'hàbit lector i que facilita l'accés i la difusió dels recursos d'informació i la recerca.

Aquests projectes duen implícita una dotació de recursos consistent en una formació específica per al professorat implicat durant els tres cursos acadèmics següents a la selecció; una dotació informàtica destinada a la gestió de la biblioteca i a l'accés i l'ús de la informació; una dotació econòmica de 2000 €; l'accés al programa informàtic ePèrgam per a la gestió documental i una dotació de mitja jornada de la persona docent responsable del projecte, tot i que aquest darrer recurs no ha estat possible mantenir-lo en totes les convocatòries posteriors. Aquest primer any de Programa es van seleccionar 285 projectes.

El Programa es dirigeix als centres educatius d'educació infantil, primària, secundària i de persones adultes de titularitat pública (del Departament d'Educació o municipals) i als centres educatius privats en règim de concert. La selecció es fa per mitjà de convocatòries públiques.

Hores d'ara se n'han fet sis de convocatòries (cinc públiques i una interna lligada als Projectes d'autonomia de centre) i s'han seleccionat 957 projectes.

2. Objectius de l'estudi

L'objectiu principal d'aquest estudi ha estat conèixer el grau de continuïtat que ha tingut el projecte de biblioteca escolar en els centres que han rebut el suport del Programa durant el període 2005-2008.

De manera específica també s'ha pretès:

. Conèixer informació relativa a les característiques estructurals i organitzacionals de la biblioteca escolar dels centres que continuen el projecte: si disposen de Comissió de biblioteca, temps de dedicació de la persona responsable i horari d'obertura en horari lectiu i extraescolar.

. Conèixer informació relativa a l'activitat de la biblioteca: utilització de la biblioteca pel grup-classe en horari escolar, tipus d'activitats de dinamització i si disposa d'un bloc o espai web de difusió d'aquestes.

3. Procés de recollida d'informació

La recollida d'informació s'ha fet amb un formulari en línia confeccionat amb tecnologia APEX i complimentat, generalment, per la persona responsable de la biblioteca amb el suport de l'equip directiu. S'ha elaborat a partir d'un model proposat pels Serveis Territorials d'Educació de Lleida i el Servei Educatiu del Segrià, però a l'objecte d'adequar la consulta a la informació que es volia obtenir, s'han afegit un parell de preguntes.

Des dels Serveis Centrals del Departament d'Educació, s'ha vehiculat la demanda de resposta del qüestionari als centres educatius, a través dels Caps de Programes i Serveis dels Serveis Territorials implicats i s'ha dinamitzat la recollida mitjançant els Serveis Educatius de les zones, fent ús dels referents i altres agents implicats en la xarxa territorial de biblioteques escolars.

La fase de complimentació del formulari en línia es va fer entre juny i octubre de 2009. L'obtenció de dades i tractament estadístic es va fer a finals del primer trimestre del curs 2009-2010. La redacció del primer informe i la difusió als referents territorials de biblioteques escolars i als Serveis Educatius es va fer durant el segon trimestre i el retorn als centres educatius que han participat en la consulta es preveu properament. També cal dir que al febrer de 2010 es va iniciar el procés de recollida de la mateixa informació dels centres que van tenir un projecte "puntedu" el període 2006-2009.

4. Àmbit de la consulta

L'estudi s'ha aplicat als 285 centres educatius que van obtenir un projecte "punedu" en la convocatòria de 2005. El perfil dels centres participants es mostra a continuació, segons la titularitat, el nivell educatiu que imparteixen i l'àmbit territorial al qual pertanyen.

4.1. Centres "puntedu" 2005 segons la titularitat i el nivell educatiu

Quadre núm. 1

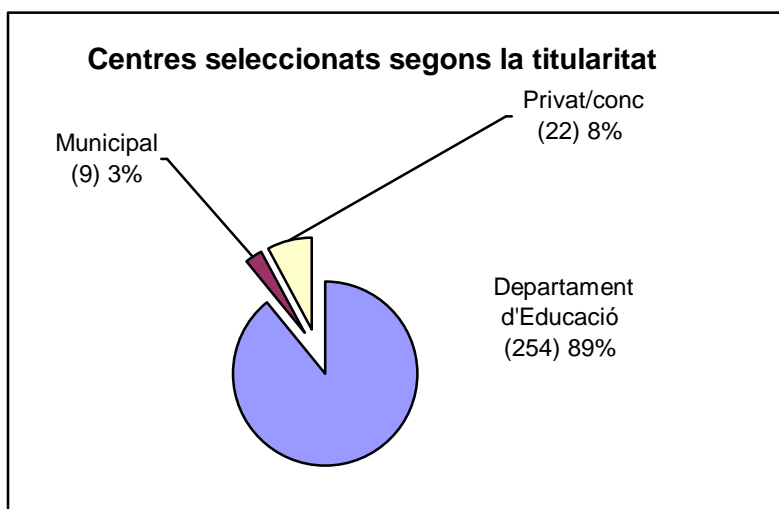
Titularitat	Denominació dels centres segons el nivell educatiu	Nombre	Total
Departament d'Educació	Escoles ⁽¹⁾	186	
	Instituts ⁽¹⁾	59	
	Seccions d'Educació Secundària (SES)	2	
	Zona escolar Rural (ZER)	6	
	Centres d'Educació Especial (EE)	1	
Total centres titularitat Departament d'Educació			254
Municipal	Escoles ⁽¹⁾	6	
	Instituts ⁽¹⁾	2	
	Centres d'Educació Especial	1	
Total centres titularitat municipal.....			9
Privat en regim de concert		22	22
Total centres.....			285

⁽¹⁾ Nova denominació dels CEIP i IES a partir de l'entrada en vigor de la Llei d'Educació de Catalunya (Llei 12/2009, del 10 de juliol).

Escola: Centres públics que imparteixen el segon cicle d'educació infantil i l'educació primària. (Abans CEIP)

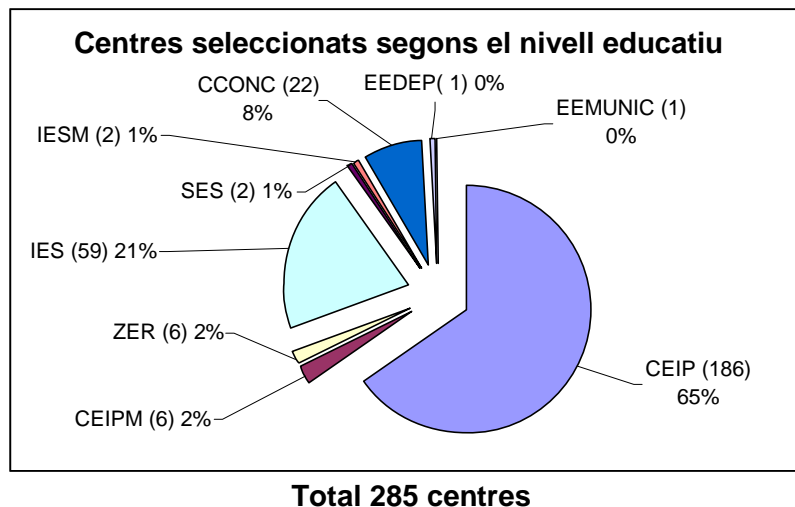
Institut: Centres públics que imparteixen ensenyaments d'educació secundària. (Abans IES)

Gràfic núm. 1

Gràfic núm. 2

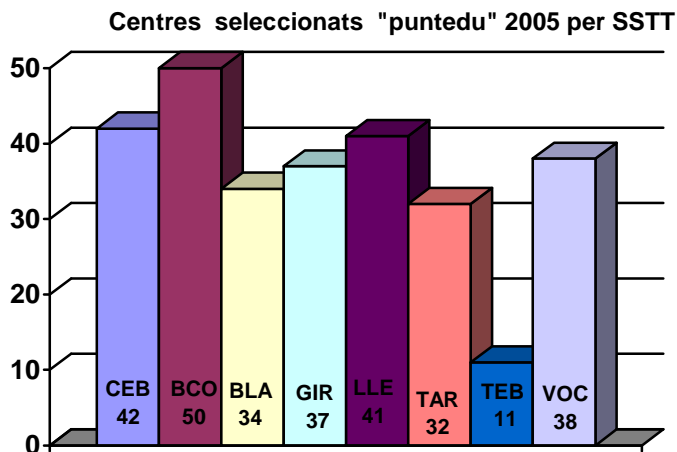

4.2. Centres "puntedu" 2005 segons el Servei Territorial al qual estan adscrits

Quadre núm. 2

SSTT	Total 2005
Consorci d'Educació de Barcelona (CEB)	42
Barcelona comarques (BCO)	50
Baix Llobregat - Anoia (BLA)	34
Girona (GIR)	37
Lleida (LLE)	41
Tarragona (TAR)	32
Terres de l'Ebre (TEB)	11
Vallès Occidental (VOC)	38
TOTAL CENTRES	285

Gràfic núm. 3

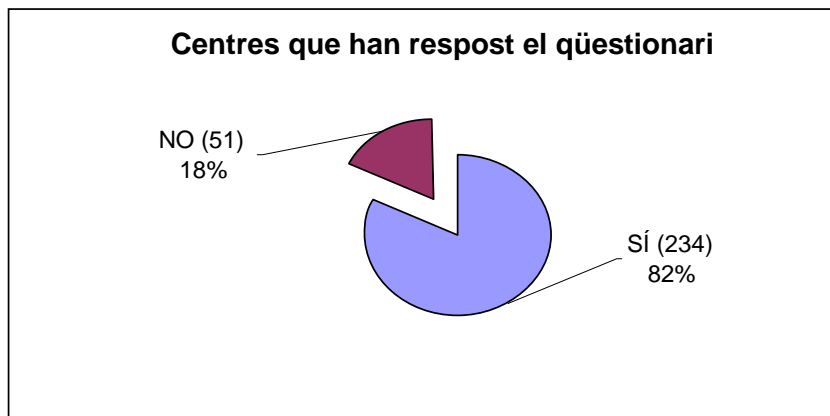

5. Estudi de la mostra

5.1. Resposta al qüestionari

Dels 285 centres educatius consultats, van respondre el qüestionari 234 centres.

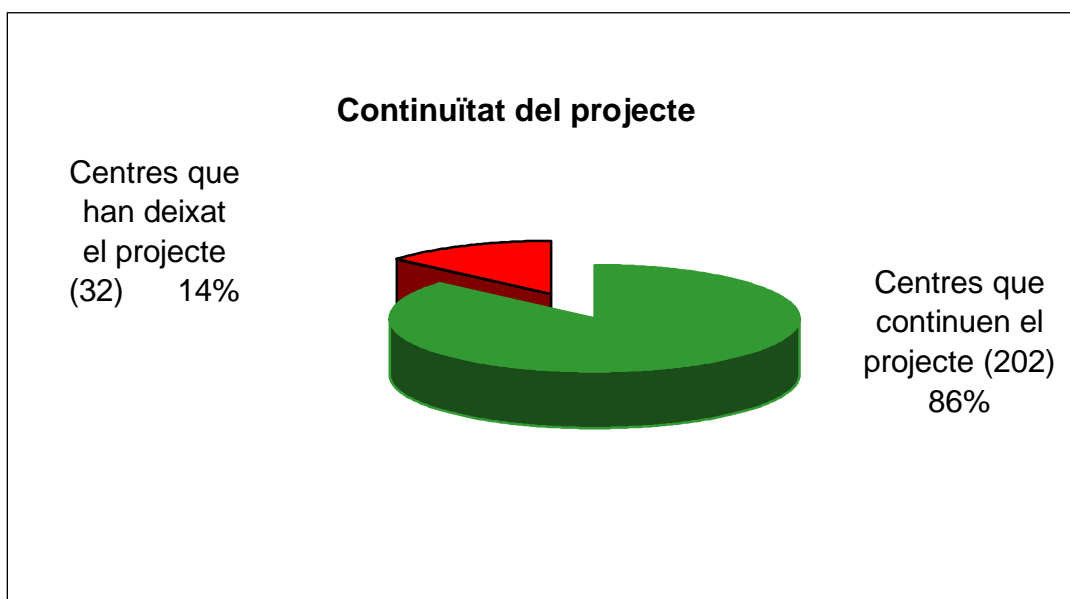
Gràfic núm. 4

5.2. Continuïtat del projecte

Dels **234** centres que han respost el qüestionari, **continuen el projecte de biblioteca un 86%** dels centres (202 centres), i no el continuen el 14% de la mostra (32 centres).

Gràfic núm.5

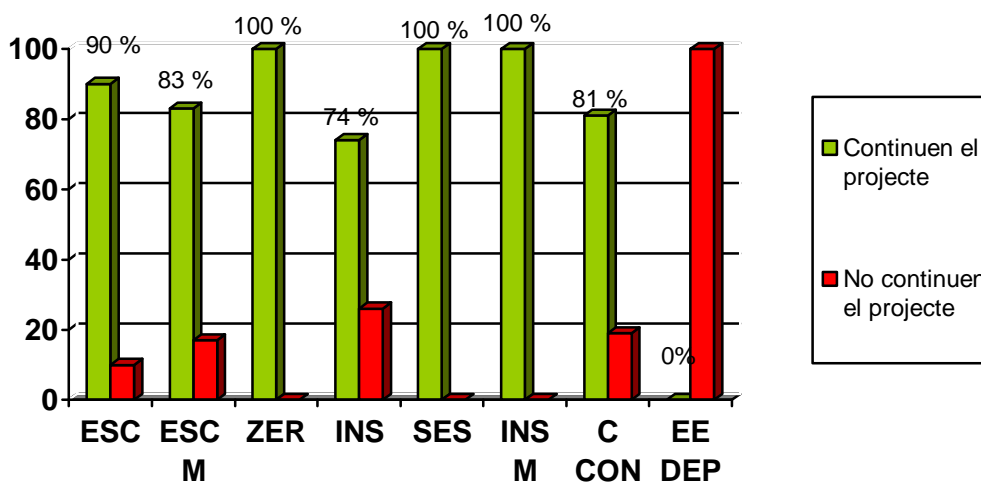
5.3 Continuitat del projecte segons el tipus de centre

Les dades següents fan referència als percentatges comparats entre els centres que continuen (color verd) i els que no continuen (color vermell), segons el tipus de centre.

Quadre núm. 3

	Continuen el projecte		No continuen el projecte	
		%		%
ESCOLES	140	90	15	10
ESCOLES MUN.	5	83	1	17
ZER	6	100	--	--
INSTITUTS	34	74	12	26
SES	2	100	--	--
INSTITUTS MUN.	2	100	--	--
C CONCERTATS	13	81	3	19
ED. ESPEC. DEP	--	--	1	100
Total	202	86%	32	14%

Gràfic núm. 6

5.4 Continuitat del projecte per Serveis Territorials

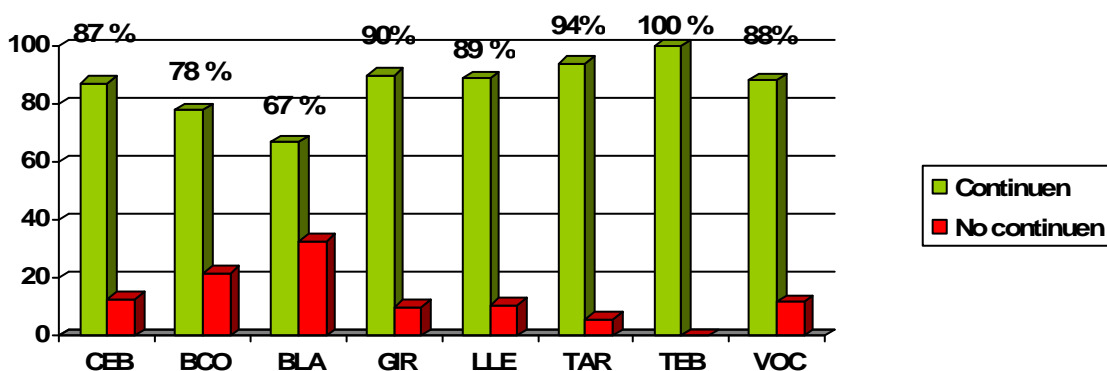
Les dades següents fan referència als percentatges comparats entre els centres que continuen (color verd) i els que no continuen (color vermell), distribuïts per àmbit territorial.

Quadre núm. 4

SSTT	Continuen	%	No continuen	%	Total	%
CEB	33	87	5	13	38	100
BCO	29	78	8	22	37	100
BLA	12	67	6	33	18	100
GIR	26	90	3	10	29	100
LLE	34	89	4	11	38	100
TAR	30	94	2	6	32	100
TEB	9	100	-	0	9	100
VOC	29	88	4	12	33	100
Total	202		32		234	100

Gràfic núm. 7

5.5 Continuitat del projecte per tipus de centre i Serveis Territorials

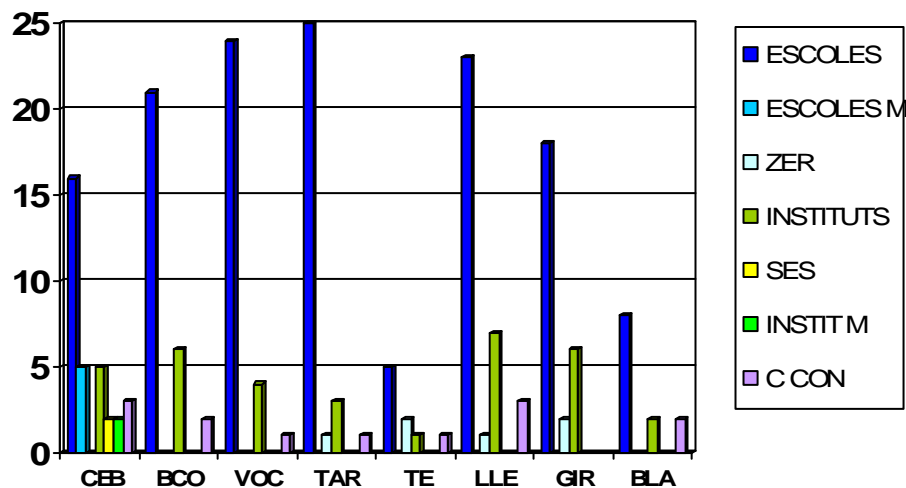
Les dades següents fan referència al nombre de centres que continuen de cada àmbit territorial i agrupats per tipus de centre.

Quadre núm. 4

	CEB	BCO	VOC	TAR	TE	LLE	GIR	BLA	TOTAL
ESCOLES	16	21	24	25	5	23	18	8	140
ESCOL M	5								5
ZER				1	2	1	2		6
INSTITUTS	5	6	4	3	1	7	6	2	34
SES	2								2
INSTIT M	2								2
C CON	3	2	1	1	1	3		2	13
TOTAL	33	29	29	30	9	34	26	12	202

Gràfic núm. 8

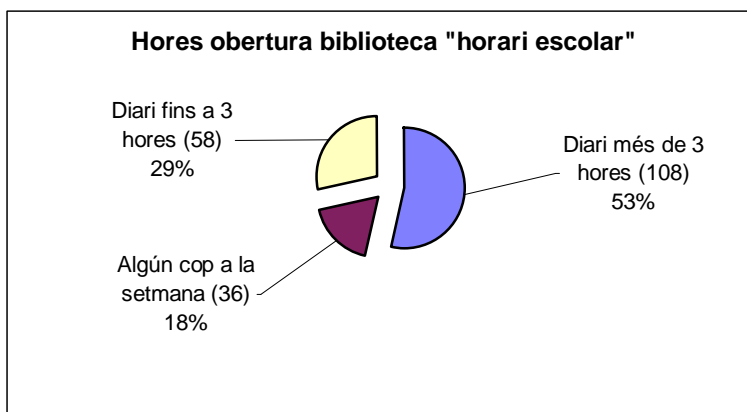
6. Anàlisi de resultats

A continuació s'exposen els resultats de les respostes dels centres "puntedu" seleccionats l'any 2005 que han manifestat que continuen el projecte. Per tant, es recullen els resultats de 202 centres.

6.1 Hores d'obertura de la biblioteca en horari escolar

Un **82%** dels centres que continuen el projecte **obren la biblioteca diàriament en horari lectiu**. Per percentatges, més de la meitat dels centres (53%) obren la biblioteca més de tres hores diàries en horari lectiu, i un 29% ho fan, també diàriament, però fins a tres hores. Un 18% dels centres que continuen el projecte, solament obren la biblioteca algun cop a la setmana en horari escolar.

Gràfic núm. 9

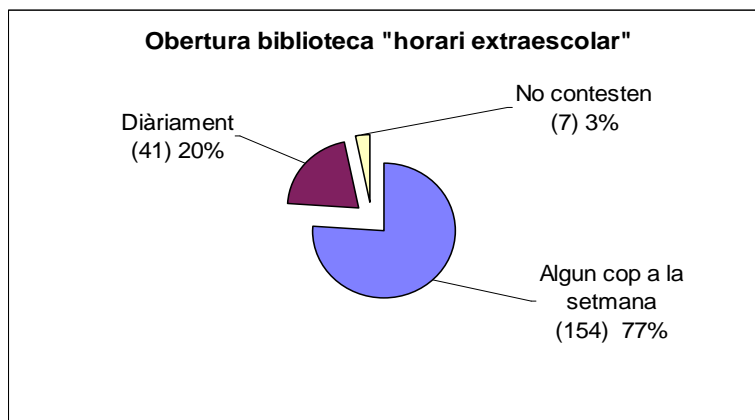

6.2. Hores d'obertura en horari extraescolar

Quant a la disponibilitat de la biblioteca dels centres que continuen el projecte en **horari extraescolar** el **20% obren diàriament**, mentre que el **77%** dels centres manifesten que ho fan algun cop a la setmana. Un 3% dels centres enquestats no han contestat aquesta pregunta.

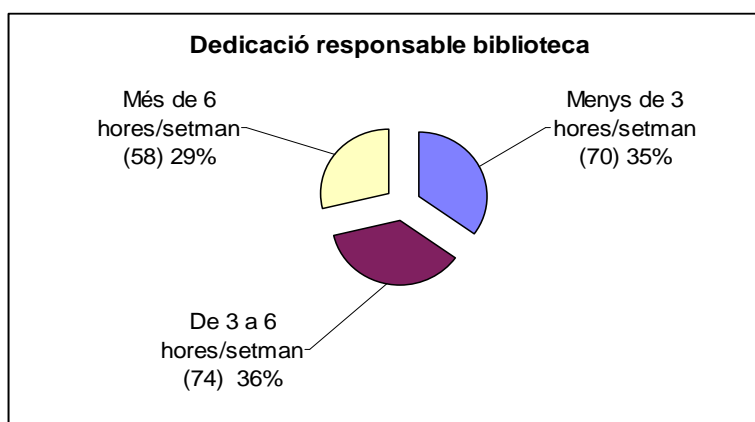
Gràfic núm. 10

6.3 Hores de dedicació de la persona responsable de la biblioteca

Un **29%** del centres declaren dedicar **més de 6 hores/setmanals** a les tasques pròpies del responsable de la biblioteca. Hi ha un equilibri entre els centres que dediquen de 3 a 6 hores/setmanals (36%) i els que dediquen menys de 3 hores setmanals (35%).

Gràfic núm. 11

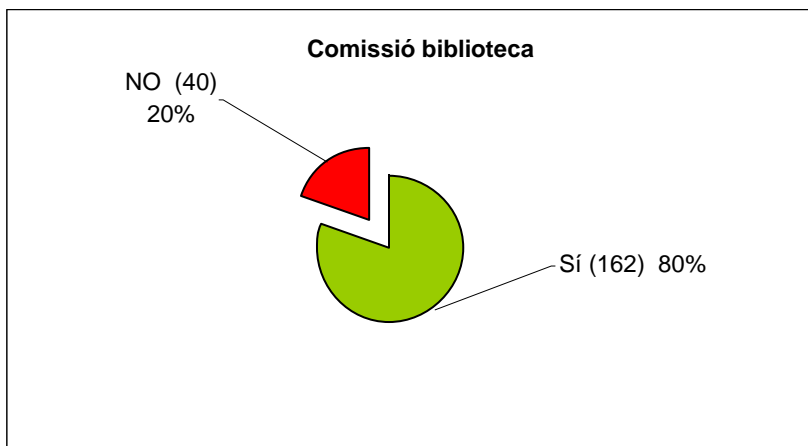

6.4 Hi ha Comissió de biblioteca al centre?

Un **80%** dels centres que continuen el projecte declaren tenir comissió de biblioteca, mentre que els que manifesten no tenir-ne són un 20%.

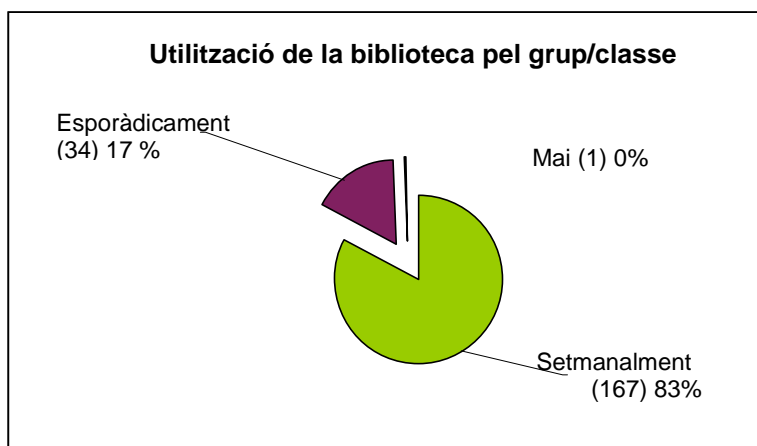
Gràfic núm. 12

6.5 Utilització de la biblioteca pel grup-classe en horari escolar

L'alumnat dels centres que continuen el projecte usen l'espai de la biblioteca per treballar com a grup classe **un cop per setmana** en un **83%** dels casos. Un 17% dels centres manifesta que el grup classe usa l'espai de forma esporàdica.

Gràfic núm. 13

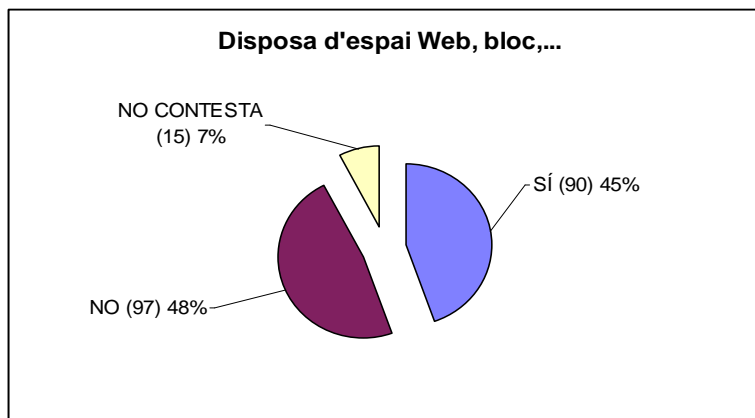

6.6 Disposa d'espai de difusió de les activitats Web, bloc,...?

Una mica menys de la meitat (**45%**) dels centres que continuen el projecte de biblioteca declaren tenir algun espai electrònic de difusió de les activitats, ja sigui integrat en la pàgina web del centre o en adreces pròpies: webs i blocs. El **48%** dels centres manifesta no tenir espai de difusió a Internet i un 7% de centres no han respost la pregunta.

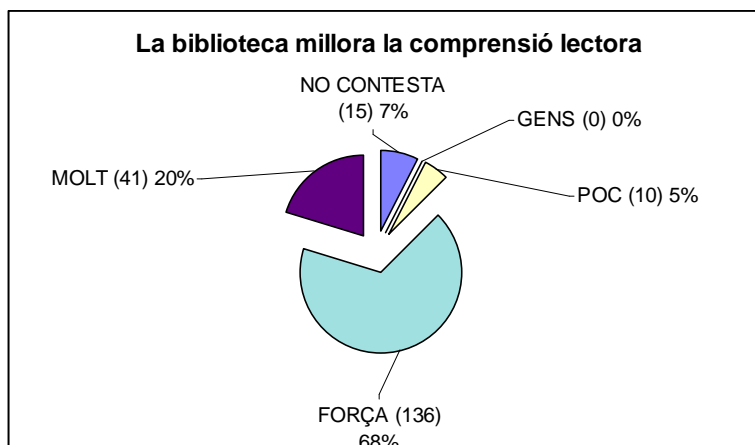
Gràfic núm. 14

6.7 Creieu que les actuacions del Programa biblioteca escolar “puntedu” que heu dut a terme us han ajudat a millorar la comprensió lectora del vostre alumnat?

El **88%** dels centres ha triat una resposta positiva. (El 20% considera que la biblioteca ha contribuït **molt** a la millora de la comprensió lectora del seu alumnat i el 68 % ha respost que n'ha contribuït **força**). Solament el 10 % dels centres han respost que aquest recurs n'ha contribuït **poc**.

Gràfic núm. 15

6.8 Tipus d'activitats de dinamització que duu a terme la biblioteca

Els centres educatius enquestats han presentat una oferta abundant i variada d'activitats de dinamització dels serveis i recursos de la biblioteca per donar suport al currículum escolar i atendre tota la comunitat educativa. Les respostes s'han agrupat en els diferents àmbits d'actuació en què gira el servei, i així trobem les dades següents:

✓ **Organització de la informació i del fons documental:**

El 14% dels centres ha inclòs activitats de l'àmbit de l'organització. Cal destacar que, a més de les més previsibles com són l'organització de la col·lecció, la catalogació del fons i adquisició de novetats, els centres donen importància a l'organització espacial, és a dir, a la necessitat de tenir un espai acollidor i relaxant que permeti gaudir de la lectura i del treball que es faci en tot moment a la biblioteca. També un altre aspecte mencionat per alguns centres ha estat la renovació o instal·lació de la xarxa wifi, la renovació del mobiliari i l'ampliació d'equipament informàtic de la biblioteca.

✓ **Dinamització de la lectura:**

El 94 % dels centres porta a terme activitats de **dinamització de la lectura**. Tot i que se n'han recollit una gran pluralitat, citem només les més usuals, agrupades, preferentment, en les etapes que s'hi indiquen:

. **A totes les etapes:** Certàmens literaris, Jocs florals de Sant Jordi, visites d'autors, participació en les activitats que ofereixen els Serveis Educatius, conte solidari, etc.

. **Educació infantil i Cicle Inicial d'Educació primària:** L'hora del conte i representació de contes, la maleta viatgera o bibliomaleta, maleta dels tovets, maletes màgiques, sac d'endevinalles, taller de titelles, apadrinament lector, tallers d'animació lectora, treball dels personatges, contes col·lectius (orals i escrits), tertúlies literàries, etc.

. **Cicle mitjà i superior d'educació primària i ESO:** Explicació de contes, selecció i recomanació de llibres per part de l'alumnat, presentació de llibres, participació en el concurs literari i seminari El Gust per la Lectura (CS i ESO), jocs relacionats amb la lectura, parelles de lectura, maletes per a les famílies, tallers i maletes de poesia, lectura col·lectiva, taller de còmic, tertúlies literàries, personatge misteriós, contes col·lectius, club de lectura, bibliopati, ral·li literari, bibliocursa, activitats d'expressió oral. També alguns centres han manifestat portar a terme un Pla de lectura de centre.

✓ **Competència informacional:**

El 49 % dels centres porten a terme activitats relacionades amb la **competència informacional**. Les activitats més freqüents a totes les etapes són:

Presentació i formació d'usuaris en l'ús de la biblioteca, accés i ús de la informació per donar suport al treball de projectes i de recerca en diferents àrees, treball de recerca d'informació coordinat amb les tutories, participació en el bloc de la biblioteca, etc.

✓ **Dinamització dels serveis i recursos:**

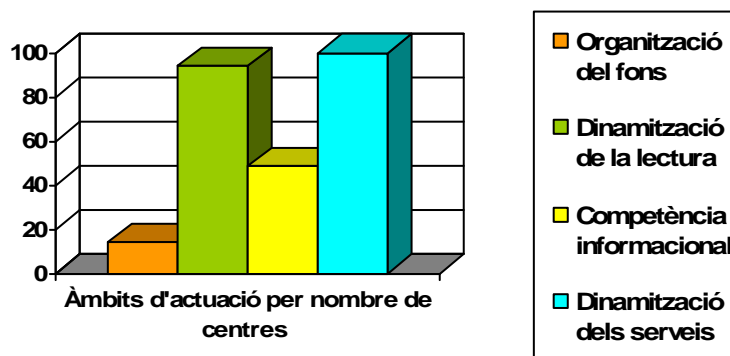
La dinamització abasta tots els àmbits d'actuació de la biblioteca. És el conjunt d'actuacions que es posen en marxa per fer conèixer la biblioteca a tota la comunitat educativa i aconseguir-ne la participació.

En aquest cas trobem que **el 100%** dels centres realitzen activitats de **dinamització de la biblioteca** de diferent índole. A banda de les ja esmentades anteriorment relacionades amb els altres àmbits d'actuació, les que solen ser més freqüents són: Servei de préstec individual i d'aula, exposicions temàtiques i de novetats, edició de guies de lectura, celebracions de setmanes culturals i temàtiques, celebracions de festes populars, concursos, visites a la biblioteca pública, cine-fòrum, professorat i llibres, divulgació dels serveis a les famílies, etc.

Quadre núm. 5

Àmbits d'actuació	%	Nombre de centres
Organització del fons	14	27
Dinamització de la lectura	94	189
Competència informacional	49	99
Dinamització dels serveis	100	202

Gràfic núm.16

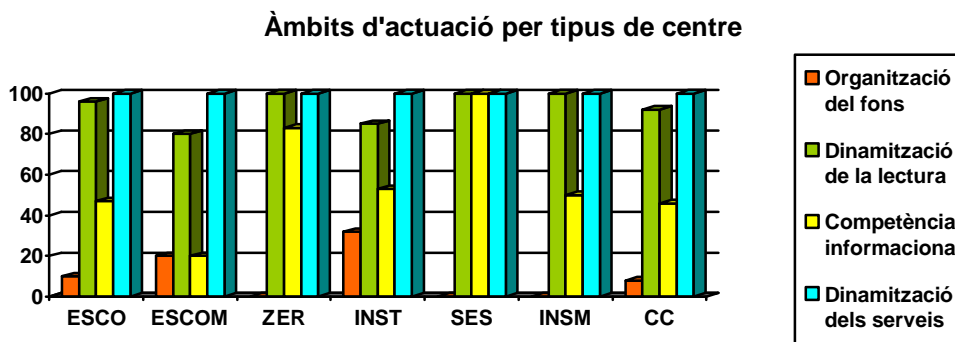

Quadre núm.6

Àmbits d'actuació per tipus de centre									
	ORG FONS	%	DINAMD E LA LECTUR A	%	COMPETÈ INFORM	%	DINAMIT DELS SERVEIS	%	TOTAL CENTRES
ESCOLES	14	10	134	96	66	47	140	100	140
ESCOLES M	1	20	4	80	1	20	5	100	5
ZER	0	0	6	100	5	83	6	100	6
INSTITUTS	11	32	29	85	18	53	34	100	34
SES	0	0	2	100	2	100	2	100	2
INSTIT M	0	0	2	100	1	50	2	100	2
C CON	1	8	12	92	6	46	13	100	13
TOTAL	27		189		99		202		202

Gràfic núm.17

7. Conclusions

Si bé algunes conclusions ja s'han anat evidenciant al llarg de les dades presentades en aquest estudi, a continuació es destaquen les que ens ha semblat més rellevants i que ajuden a extraure el perfil actual de funcionament de la biblioteca d'un centre educatiu "puntedu" 2005-2008.

- ✓ Un % elevat (**86%**) de centres han optat per donar **continuïtat al projecte** de biblioteca tot i haver deixat de rebre els recursos extraordinaris del Programa.
- ✓ En un **80 %** dels centres funciona la **comissió de biblioteca**. Això és una garantia de que tots els sectors del centre hi són representats i que la iniciativa respon a un projecte de centre i no a l'esforç individual d'una o unes quantes persones .
- ✓ La dedicació per part del responsable de la biblioteca és de **3 a 6 h setmanals** en el **36%** dels casos i que requereix una reorganització d'horaris global del centre.

- ✓ La biblioteca **obre diàriament en horari escolar** en un **82%** dels centres. D'aquests, més de la meitat (53%) ho fan més de tres hores i un 29% obre fins a tres hores.
- ✓ L'alumnat usa l'espai de la biblioteca per treballar com a grup-classe **un cop per setmana en un 83% dels casos**. El 17% ho fa de forma esporàdica.
- ✓ La biblioteca obre en horari extraescolar algun cop a la setmana en un 77% dels centres. Solament un **20% dels centres obren diàriament**.
- ✓ Un **48%** de les biblioteques **no disposa d'espai web** per difondre de forma virtual les seves activitats.
- ✓ Hi ha la **convicció** que la biblioteca ha contribuït positivament en la **millora de la comprensió lectora de l'alumnat** en un **88%** de les respostes.
- ✓ Les activitats de dinamització de la biblioteca donen suport al currículum i també s'estenen a la resta de la comunitat educativa. Un **94%** dels centres duu a terme activitats molt diverses **de dinamització de la lectura**, un **49 %** dels centres duu a terme activitats relacionades amb la **competència informacional**, un **14%** està **organitzant el fons** i ressalta la importància d'un espai de biblioteca acollidor i **tots els centres** fan activitats per dinamitzar els **serveis i recursos de la biblioteca**.

Barcelona, setembre de 2010